

Ojämlika levnadsvanor: Når vi dem som bäst behöver det?

Levnadsvanor: Vad nytt under solen?

13-02-06

Anna Kiessling

Lars Jerdén

Diskrimineringslagen

☞ Diskriminering innebär att en person blir sämre behandlad än en annan person

☞ Diskrimineringsgrunder:

● Kön

● Könsöverskridande identitet eller uttryck

● Etnisk tillhörighet

● Religion eller annan trosuppfattning

● Funktionshinder

● Sexuell läggning

● Ålder

Kön

- ☞ Tid till inläggning, ASA och kranskärlsröntgen var längre hos kvinnor vid hjärtinfarkt (ålderskorrigerat)*
- ☞ Fler män än kvinnor deltar i sjukgymnastisk hjärtr träning efter hjärtinfarkt**
- ☞ Skillnader i kostmönster? ***

* Ravn Fischer A et al. Am J Emerg Med 2011

** Leon AS, et al. Circulation 2005

*** Johansson I et al. Nutrition J 2012; in press, epub

Kostmönster 1986-2010

>140 000 personer i norra Sverige

Nutrition Journal

BioMed Central
The Open Access Publisher

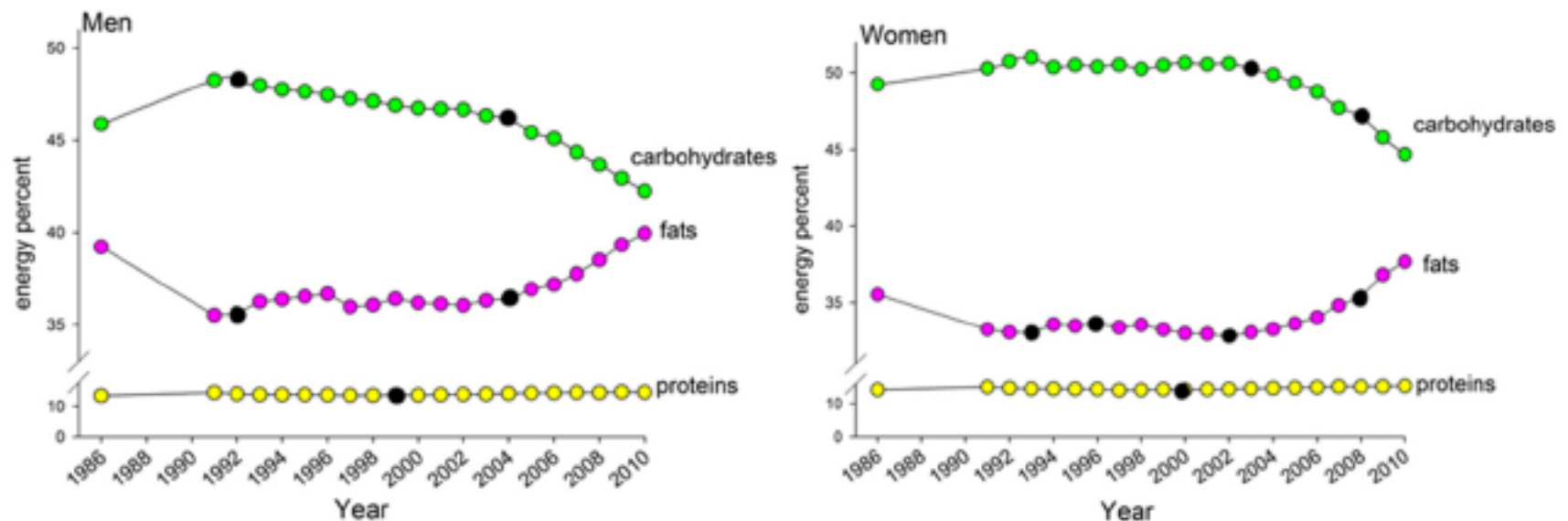

Figure 2 Mean intake of fat, protein and carbohydrate expressed as energy from each nutrient in per cent of total energy intake. Mean intakes, adjusted for age and BMI for the period 1986 to 2010 for men and women. Information was not available for 1987 to 1990 since the VIP FFQ was not fully harmonized until 1991, and the reduced FFQ version used in MONICA year 1990 was not acceptable for nutrient estimation. Black dots (●) show years with a trend shift as indicated by the Joint Point statistical programme.

Etnisk tillhörighet

☞ +/-

☞ Beror av grad av delaktighet i samhället, språk, ekonomi, utbildningsnivå mm

Ref Europaparlamentet hyllar den kulturella mångfalden
Kultur - 07-09-2005 - 19:08

“**Funktionshinder** utgör numera en egen termpost och definieras som en: ”begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen.

...Exempel på begränsningar är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer.

Det handlar framförallt om bristande tillgänglighet i omgivningen”.

Från Socialstyrelsens hemsida om definition av funktionsnedsättning

Exempel på tillstånd med funktionshinder

- ☛ Symtomgivande multisjuklighet
- ☛ Viss psykisk ohälsa
- ☛ Missbruk
- ☛ Hemlöshet [SR P1 2013-01-04](#)

Funktionshinder

Psykisk ohälsa	Rökning	Ohälsosamma Matvanor	Låg fysisk aktivitet	Riskbruk alkohol
↑	↑	↑	↑	?

Folkhälsa och funktionsnedsättning, ur
Folkhälsorapporten 2011, Stockholms Läns Landsting

Ålder

- ☛ Äldre erbjuds mer sällan att delta i av sjukvården arrangerade livsstilsförändrande åtgärder och preventiva insatser
- ☛ jmf åldersgränser för hjärtrehabilitering, diabetesskola, rökavvänjning mm
- ☛ (ofta motiverat med resursbrister...)

RESEARCH ARTICLE

Open Access

Factors associated with patients self-reported adherence to prescribed physical activity in routine primary health care

Matti E Leijon*^{1,2}, Preben Bendtsen², Agneta Ståhle³, Kerstin Ekberg⁴, Karin Festin² and Per Nilsen²

Abstract

Background: Written prescriptions of physical activity were evaluated in terms of efficacy in clinical practice when implemented in routine primary health care. The self-reported adherence to physical activity and factors associated with adherence to these prescriptions.

Methods: Prospective prescription data were obtained for the general population in 37 of 42 PHC centres in Östergötland County during 2004. The study population consisted of 3300.

Results: The average adherence rate to the prescribed activity was 56% at 3 months and 50% at 12 months. In the multiple logistic regression models, higher adherence was associated with higher activity level at baseline and with prescriptions including home-based activities.

Conclusions: Prescription from ordinary PHC staff yielded adherence in half of the patients in this PAR scheme follow-up.

FaR ger längre effektduration desto mer:
-personen rörde på sig innan
-aktiviteten var förankrad i personens vardag

Ohälsosamma levnadsvanor

(Nationella folkhälsoenkäten 2010)

	<u>Kvinnor</u>	<u>Lång utbildning</u>	<u>Födda i Sverige</u>
Rökning	Lika	Nej	Ja och nej
Matvanor	Nej	Nej	Ja och nej
Fys aktivitet	Lika	Nej	Nej
Alkohol	Nej	Lika	Ja

Matvanor: Äter litet frukt och grönsaker

(0 – 1,3 gånger per dag, Nationella Folkhälsoenkäten 2010)

34% av männen

17% av kvinnorna

Matvanor: Äter litet frukt och grönsaker

(0 – 1,3 gånger per dag, Nationella Folkhälsoenkäten 2010)

34% av männen

17% av kvinnorna

Av de som äter litet frukt och grönsaker är

67% män

33% kvinnor

Vad händer med de ojämlika matvanorna om x procent av dem vi når är män?

Män

Ojämligheten

33%

ökar

40%

ökar

50%

ökar

67%

oförändrad

>67%

minskar

Vilka vill vi nå?

Det beror på...

Det beror på...

Det beror på...

Det beror på...

Strategi??

- Tydligt i styrdokumentet

Strategi??

- Tydligt i styrdokumentet
- Samma metoder

Strategi??

- Tydligt i styrdokumentet
- Samma metoder
- Riktade insatser

Diskuterat levnadsvanor vid besöket

(Nationella patientenkäten, 2010)

Primärvård

Rökning	15%
Alkohol	9%
Motion	22%
Kost	17%

Diskuterat levnadsvanor vid besöket

(Nationella patientenkäten, 2010)

Primärvård Psykmottagning

Rökning	15%	22%
Alkohol	9%	33%
Motion	22%	46%
Kost	17%	40%

Strategi??

- Tydligt i styrdokumentet
- Samma metoder
- Riktade insatser
- Kunskap om sin befolkning

Strategi??

- Tydligt i styrdokumentet
- Samma metoder
- Riktade insatser
- Kunnskap om sin befolkning
- Dialog med målgruppen

Strategi??

- Tydligt i styrdokumentet
- Samma metoder
- Riktade insatser
- Kunskap om sin befolkning
- Dialog med målgruppen
- Billigt

Strategi??

- Tydligt i styrdokumentet
- Samma metoder
- Riktade insatser
- Kunskap om sin befolkning
- Dialog med målgruppen
- Billigt
- Utvärdera vem man når

Strategi??

- Tydligt i styrdokumentet
- Samma metoder
- Riktade insatser
- Kunskap om sin befolkning
- Dialog med målgruppen
- Billigt
- Utvärdera vem man når
- Ersättningsystemen

